

تغييرات گسترده در وزارت خارجه

روز گذشته محمدجواد ظريف به‌عنوان وزير پيشنهادهی امورخارجه در جلسه یکی از فراکسيون‌های مجلس حضور يافت و برنامه خود را تشریح کرد.

روز گذشته محمدجواد ظريف به‌عنوان وزير پيشنهادهی امورخارجه در جلسه یکی از فراکسيون‌های مجلس حضور يافت و برنامه خود را تشریح کرد.

يکي از مهم‌ترین بخش‌های برنامه ظريف براي دولت دوازدهم، تغيير ساختار وزارت خارجه به‌عنوان منظر چابک‌سازی فعاليت‌های دستگاه ديپلماسي کشور است. محمدجواد ظريف، توجه به همسايگان و در پيش گرفتن ديپلماسي اقتصادي را اولويت اصلي دستگاه ديپلماسي مي‌داند. او ديروز از لزوم تغيير ساختار وزارت خارجه براي انجام اين دو ماموريت نيز سخن گفت و افزود: متناسب با اولويت‌ها تغيير در ساختار خواهيم داشت که بر همين اساس معاونت‌های منطقه‌ای حذف شده و معاونت سياسي با تمرکز بر حوزه‌های مورد نیاز فعال مي‌شود.

تغيير ساختار به نفع اقتصاد

اگر بتوان ماموريت اول ظريف و مديرانش در دوره اول تصدي پست وزارت خارجه را توافق هسته‌ای بدانيم، بدون شك او و همکارانش در دوره جديد بايد تمام تلاش خود را براي بهره‌برداری اقتصادي و سياسي از برجام کنند. توافق هسته‌ای اگر نتواند به فضا سازی اقتصادي بينجامد و سطح تعاملات سياسي ايران با ساير کشورهای جهان را بالا ببرد، بدون شك طرحي ناتمام باقی خواهد ماند.

از سوي ديگر رهبر معظم انقلاب در توصيه‌های خود به دولت دوازدهم، 3 اصل اساسي را براي پيگيري دولت آینده مطرح کردند که توجه به مشکلات مردم خصوصا معضلات اقتصادي، تعامل سازنده با دنيا و ايستادگي با صلابت در برابر سلطه‌طلبان رؤس آن بود. حال به‌عنوان نظر مي‌رسد بحث تجديدساختار مطرح شده از سوي دولت دوازدهم را بايد در اين راستا تحليل کرد؛ نوسازی و چابک‌سازی براي استفاده بهينه از ظرفيت‌ها.

تأسیس معاونت سياسي

شنیده‌ها حاکی از آن است که 3 معاونت منطقه‌ای وزارتخانه منحل شده و تبديل به معاونت سياسي مي‌شود. در اين بين شانس مجيد تخت‌روانچي معاون آمريکا و اروپاي وزارت خارجه و حسين جابري انصاري معاون عربي و آفريقاي وزيرخارجه شانس بيشتري براي نشستن بر کرسی معاونت سياسي دارند. رحيم‌پور معاون آسيا و اقيانوسيه وزارت خارجه نيز احتمالا به‌عنوان سفير ادامه کار خواهد داد. از سوي ديگر با توجه به آنکه پرونده هسته‌ای و توافقنامه برجام قرار است از ذيل معاونت حقوقي و بين‌الملل خارج شده و به معاونت سياسي منتقل شود، حضور عباس عراقچي در اين سمت نيز محتمل است.

از سوي ديگر قرار است وظايف 3 معاونت منطقه‌ای وزارت خارجه به‌صورت دسته‌بندي شده در 8 اداره کل که زيرنظر مستقيم وزير هستند، انجام شود. اداره کل‌های همچون آسيا، اروپا، آمريکا، آفريقا، خاورميانه و... محتمل‌ترین گزینه‌ها هستند. اين ادارات قرار است گروه‌های تخصصي دروني داشته باشند و به‌طور ویژه روي روابط دوجانبه با کشورهای ديگر بررسي و اقدام کنند.

احياي معاونت اقتصادي

معاونت اقتصادي نيز جديدترین بخش وزارت خارجه است که قرار است مسئوليت برنامه‌ريزي و هماهنگي روابط اقتصادي ايران و کشورهای ديگر را برعهده بگيرد. آنطور که به‌نظر مي‌رسد اين معاونت قرار نيست ساختار عريض و طويلی داشته باشد و بيشتري فعاليت‌های خود را از طريق اداره کل‌ها و گروه‌های تخصصي دنبال مي‌کند.

2 مرکز ديپلماسي عمومي و رسانه‌ای و آموزش و پژوهش‌های بين‌المللي به همراه

معاونت‌ها و حقوقی و بین‌المللی، اداری و مالی، کنسولی و مجلس هم احتمالاً کمترین تغییرات ساختاری را خواهند داشت. البته دانش‌یزدی معاون اداری مالی وزارت خارجه ممکن است به‌عنوان سفیر فعالیت کند و عراقچی نیز از معاونت حقوقی به معاونت سیاسی نقل مکان کند.

بهرام قاسمی و حسن قشقاوی نیز به‌احتمال بسیار زیاد در پست‌های خود ابقا خواهند شد. در ساختار جدید وزارت خارجه، نقش قائم‌مقام وزیر نیز بیش از پیش پررنگ خواهد شد و بعید است مرتضی سرمدی که در 4 سال گذشته بر این صندلی نشسته بود، جای خود را به کس دیگری بدهد.

با همه این تفاسیر تعداد معاونت‌های وزارت امور خارجه از 6 معاونت به 5 معاونت کاهش می‌یابد تا نظر سازمان استخدامی کشور و کمیسیون قانون مجلس برای کوچک‌سازی دستگاه‌های دولتی نیز تأمین شود.

باکس: سابقه تغییر ساختار

وزارت خارجه همانند هر دستگاه اجرایی دیگری به فراخور مأموریت‌های خود، تغییر ساختارهایی داده است. منوچهر متکی در همان دورانی که خود را برای گرفتن رأی اعتماد از مجلس هفتم آماده می‌کرد، با تز تغییر ساختار وزارت خارجه و ادغام امور بین‌المللی و اقتصادی در یک حوزه‌سازی؛ معتقد بود که این تجدیدساختار، پیام روشنی برای استفاده از مناسبات سیاسی برای ظرفیت‌سازی اقتصادی است.

او تلاش بسیاری کرد تا معاونت اقتصادی وزارت خارجه را در بخش بین‌المللی ادغام کند اما تا پایان دوره مسئولیت خود موفق به انجام این کار نشد و این مأموریت به علی‌اکبر صالحی وزیر بعدی امور خارجه رسید. صالحی در همان یک‌سال اول مسئولیت خود 10 معاونت وزارت خارجه را به 6 معاونت آمریکا و اروپا، عربی و آفریقا، آسیا و اقیانوسیه، اداری مالی، حقوقی و بین‌المللی و کنسولی، مجلس و امور ایرانیان کاهش داد.